

Lēmumiem jābalstās analītikā un izpētē!

Aigars Rostovskis,
LTRK
prezidents

Arī Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai šis gads noteikti nebūs vienkāršs. Jā, sistēma ir adaptējusies, taču ir akcenti, kam jāpievērš uzmanība. No uzņēmēju puses noteikti enerģētikas blokam: cenas, piegādes... Galvenais, lai mūsu enerģētikas cena ir konkurētspējīga! Viena lieta, ka tā ir dārga, bet lai tā reģionāli ir kaut kā līdzīga. Ja mums tā cena ir daudz augstāka, tad mūsu uzņēmējiem ir lielākas izmaksas šajā pozīcijā, attiecīgi nevar samaksāt tik lielas algas.

Otra lieta, kas aizvien ar katru gadu kopumā pieaug, – tas ir darbaspēka jautājums. Diemžēl Latvijā cilvēku paliek mazāk un arī ekonomikas struktūra mainās. Ir ļoti nepieciešami augsti kvalificēti cilvēki, un nemainīgs pa-

liek jautājums par biznesa vidi kā tādu. Lai uzņēmīgie cilvēki var rosīties, ātri saņemt kaut kādas atļaujas, vai tas ir būvniecībā vai kādās citās lietās, jo tas palielina tempu, apriti un tā tālāk.

Kopumā mūsu pozīcija paliek nemainīga. Ekonomikas transformāciju mēs tulkotu tādā veidā, par ko runājam jau vairākus gadus, – ka fokusam jābūt faktiski uz trijām lietām. Eksperts. Jo skaidrs tas, ka mums tirgus ir mazs, un labklājību mēs varam atnest, tikai strauji eksportējot un to palielinot. Otrs ir produktivitāte. Tas nozīmē, ka mums ir tādas preces, tādi pakalpojumi un izklaides piedāvājumi, kuriem ir augsta pievienotā vērtība. Un trešā lieta, kam arī jāpievērš uzmanība, ir straujāka investīciju piesaiste, jo ar to var panākt straujāku izaugsmi. Te ir runa ne tikai par investīcijām no ārpuses, bet arī par vietējo investoru iesaistīšanu investīcijās.

Mēs 3. janvārī uzrakstījām tādu atgādinājošu vēstuli premjeram par to, ka mums – *lielska-*

jam piecniekam (LTRK, LDDK, Pašvaldību savienība, Arodbiedrību savienība un Zinātņu akadēmija) – janvārī apsoluta saruna, kurā vajadzētu parunāt gan par nodokļiem, gan par valdības rīcības plānu, ar kura rakstīšanu arī iet dažādi. Solījums bija mūs iesaistīt šajā procesā dziļāk. Ja runājam par konkrētām lietām, tad piemērs ir darbaspēka nodoklis. Mēs par to runājam jau trīs gadus, varbūt pat ilgāk. Lietas būtība šeit ir par konkurētspēju. Ja mēs salīdzinām uzņēmumu, kas atrodas trijās valstīs Baltijā – Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, tad mums tas darbaspēka nodokļu slogs ir vislielākais. Tas nozīmē, ja skatās no investoru viedokļa, tad uzņēmumam, kas atrodas Igaunijā, izmaksas ir mazākas, attiecīgi tur paliek vairāk naudas uzņēmumā, kurš var samaksāt lielākas algas, vairāk investēt...

Tas ir viens konkrēts piemērs, bet ir vēl virkne lietu, tāpēc esam vienojušies, ka mēs katrai šādai sarunai ar koalīciju iezī-

mēsim kādu konkrētu tēmu. Piemēram, janvārī – nodokļi, pēc tam februārī vai martā prasīsim runāt par enerģētiku, par tiem pašiem sadales tīkliem. Jo atkal ir jautājums, ka var jau būt visādi argumenti, ka mums tas un tas jāmaksā, bet mūs atkal interesē konkurences prizma, jo arī Lietuvā, Igaunijā vai Polijā ir ārējās cenas pacēlušās, bet jautājums ir – kā mēs iekšienē vadām šo procesu, lai uzņēmējam izmaksas būtu ne augstākas par tām, kādas ir konkurentiem.

Nav tādas *sudraba lodes* vai viena izšķirīgā lēmuma! Mūsu aicinājums ir saprast, ka ir tieša saistība starp to, ka mēs visur runājam par to, ka mums valstī vajag vairāk naudas, un to, ka vienīgais veids, kā šo naudu vairāk uzģenerēt, ja biznesa ir vairāk un ja šī vide biznesam ir labāka! Latvijā apmēram 5000 uzņēmumu ģenerē apmēram 90% no nodokļu masas. Tas nozīmē, ka, iedodot labākus apstākļus šiem 5000 uzņēmumiem un arī pārējiem, mūsu ekonomika var kļūt

lielāka! Un ir darāmas kaudze lietu, piemēram, mēs ilgu laiku runājam par reinvestētās peļņas atstāšanu uzņēmumā. Igaunijā to izdarīja apmēram pirms 20 gadiem. Viņiem uzņēmumu kapitalizācija kļuva labāka, bankas aktīvāk kreditēja, auga ekonomika. Pagājušā gada beigās bijām Banku asociācijā, mēs redzam, ka tagad, kad Latvijā pagājuši trīs gadi pēc šīs kārtības ieviešanas, kredīvēšana arī pie mums uzlabojas. Šī ir tā kaudzīte ar lēmumiem, no kuriem, realizējot vienu, otru, trešo, piekto, mums ekonomika sāks virzīties labāk.

Mūsu aicinājums ir ieklausīties! Attīstītajās valstīs, piemēram, Somijā, ir tā saucamās domnīcas, kad lēmumi tiek pieņemti, balstoties analītikā un izpētē. Faktiski Latvijā tādas lietas nav, un mēs *klibojam* ar to, ka mums daudzi lēmumi balstās uz emocionālām pārliecībām un individuālām lietām. Ir svarīgi veidot jaunu lēmumu pieņemšanas kultūru, kas balstītos analītikā un datos!

Par spīti ekonomiskai nestabilitātei valstī kooperācijā 2022. gads aizvadīts ar izaugsmi

Aizvadītais 2022. gads Latvijas lauksaimniecības un mežsaimniecības kooperatīviem pagājis, gan sasniedzot jaunus panākumus, gan turpinot iepriekšējos – atsevišķās nozarēs samaksa par saražoto produkciju pagājušajā gadā sasniegusi gandrīz Eiropas vidējo līmeni, kā arī mērķtiecīgi turpinās 2021. gadā dibināto liellopu gaļas kooperatīvu izaugsmi.

Daudz kooperatīvi atzinuši, ka par spīti izaicinājumiem, ko radījuši pasaule valdošie notikumi – karš Ukrainā, no tā izrietošās ekonomiskās sekas, kā arī enerģētikas krīze, 2022. gads ir nesis izaugsmi un iespēju turpināt kooperācijas attīstību. Tā, piemēram, piena nozares kooperatīvi

šogad sasniedza gandrīz Eiropas vidējo līmeni cenai, kas izmaksāta kooperatīvu biedriem par nodoto pienu. Savukārt mežsaimniecības kooperatīvi pozitīvi vērtē faktu, ka 2022. gadā ir novērojama biedru skaita palielināšanās mežsaimniecības kooperatīvos. Tas nozīmē, ka meža īpašnieku interese par mežu apsaimniekošanu ilgtermiņā palielinās. Tāpat 2022. gadā palielinājusies interese par jaunu kooperatīvu dibināšanu nozarēs, kurās kooperācija līdz šim nav bijusi vai attīstījusies lēnākos tempos – biškopības, gaļas, sēklī audzēšanas nozarēs. Ļoti ceram, ka 2023. gadā redzēsim jau reālus darbus kooperācijas virzienā, ņemot vērā aizvadītajā gadā ražotāju izrādīto interesi.

2022. gadā turpinājās aktīvs darbs pie Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna izstrādes laika posmam no 2023. līdz 2027. gadam. Galvenais uzdevums, iesaistoties šī dokumenta izstrādē, LLKA darbiniekiem un kooperācijas speciālistiem bija pārliecināties, vai ņemti vērā un tiek atbalstīti arī kooperācijas veicināšanas mērķi un to sasniegšanas instrumenti. Lai gan darbs pie politikas izstrādes turpināsies arī 2023. gadā, tā mērķis paliek nemainīgs – kooperācijas veicināšanas instrumenti jāiekļauj dažādos atbalsta pasākumos. Jāatzīmē, ka kooperācijas būtisko lomu lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības attīstības veicināšanā nostiprina arī jaunās

valdības deklarācijā paustais, kas paredz ar valsts un Eiropas Savienības atbalsta mehānismiem sekmēt lauksaimnieku, mežsaimnieku, zivsaimnieku un ražotāju kooperatīvu izveidi un to attīstību.

Savukārt 2023. gadā kooperatīviem lielākais izaicinājums būs izvēlēties pareizos darbības veidus, sadalot riskus, lai savu uzsāktu attīstības ceļu turpinātu. Tāpat būtiski, lai, neskatoties uz nestabilo ekonomisko situāciju valstī, tiktu turpināti un pabeigti kooperatīvu jau uzsāktie projekti, kā, piemēram, graudu audzētāju kooperatīva «Latrops» virzītais un realizētais zirņu proteīna ražotnes projekts.

Gita Meire,
LLKA biroja administratore

Šaut vai nešaut

Ilona Fērmane

Pirms svētkiem izskanējušais paredzējums piepildījās. Kāds teica, ka tad, ja pilsētas nešaus tradicionālo Jaungada sagaidīšanas salūtu, raķetes paukšķinās no katra kakta un trolīņš būs vēl lielāks. Tā arī notika.

Lielās pilsētas un citviet, gods kam gods, jau laikus izziņoja, ka salūta nebūs, demonstrējot izcilu valstī nebūt morālo stāju, kādu prasa cilvēce, solidarizēšanās ar Ukrainu un patiesas izaugsmes ar tur notiekošo. Arī mūsu, Valmieras, novada pašvaldības vadītājs reizē ar sveicieniem svētkos maigā formā lūdza iedzīvotājus arī pašiem atturēties no salūta, atgādinot tieši par trokšņa neiederību šajā laikā, taču acīmredzot, paredzot,

cik visi aizcietušie pandēmijas dēļ, neloloja lielas cerības par sabiedrības nedalītu augstsirdību un piekardināja būt prātīgiem, ja tomēr šaus. Nekur gan arī no iedzīvotājiem nepagērēja tādā mērā solidarizēties ar Ukrainu, lai Vecgada vakarā visi sēdētu klusi sveču gaismā. Daudzviet salūta vietā bija sagatavotas muzikālas izklaides un svētku noskaņu lieliski papildināja nebijuši gaismas objekti. Viss varēja notikt kā parasti un pamatoti pat vēl spilgtākām emocijām, apzinoties, ka esam dzīvi, brīvi un savās mājās, tik vien kā atturēties no salūta trokšņiem, kam vajadzēja būt pašsaprotami.

Dobrie salūta raķešu trokšņi satricināja gaisu jau pirms vienpadsmitiem.

Piekrītu tiem, kuri domā, ka karš sadalījis pasauli laikā pirms un pēc. Es, piemēram, pirms kara biju kvēla salūta apjūsmotāja un sapņoju kaut reizi nokļūt kādā

pasaules metropolē, kur salūtu šauj pusstundu no vietas. Kopš 24. februāra mani salūts vairs neiepriecina. Varbūt tas ir tāpēc, ka es katru dienu sekoju līdzi, kas notiek Ukrainā, kur šāviņu troksnis ir pastāvīgs fons, un man ir par daudz bagāta iztēle. Tomēr es nedomāju, ka tāda esmu vienīgā, kurai salūta troksnis liek satrūkties, sevišķi pirmās zalves, kas sprāgušas negaidot.

Vērojot Pārgaujas individuālos salūtus, prieka nebija ne grama. Sevišķi baisas bija tās raķetes, kuras gaisā uzšāvās bez trokšņa un uguns aste, bet tad sprāga ar dobo skaņu, kas atsitās pret visām daudzdzīvokļu mājām, un bija radītas, šķiet, tikai šim troksnim, jo nekādas daļiņas košuma tām nebija. Es neticu, ka bija kaut viens cilvēks, kurš uz brīdi neaizdomājās par salūta trokšņa līdzību ar kara šausmām un nepieļaukoja situāciju – kā būtu, ja būtu...

Bija mums arī Maskavas laik-

joslas iedzīvotāji, taču ne tik daudz, kā tas bijis Rīgā, kur vienpadsmitos salūts esot šauts ar sevišķi bezkaunību un licis rīdziniekiem justies gauži neomulīgi, apjaušot, ka faktiski dzīvo ienaidnieka ielenkumā.

Tā nu mums te šāva pusnaktī uz nebēdu no katras daudzdzīvokļu mājas pagalma vairākkārt. Protams, neko ļaunu nedomānot. Vienkārti cilvēkiem gribas prieka, turklāt starp mums sen vairs nav itin neviena, kurš pats piedzīvojis Otrā pasaules kara šausmas, tāpēc raķešu dakts aizdedzinātājiem troksnis nekādas traumatiskas atmiņas raisīt nevar. Ja neskaita Ukrainas bēgļus, kuriem esam devuši patvērumu. Un nabaga dzīvnieki, kuri katru gadu salūta laikā piedzīvo visstākās šausmas un lielas ciešanas, bet kurš ies ņemt vērā krančus!

Kopš kara sākuma jebkurš salūts, piemēram, jubilejās, kad kāds grib pārsteigt gaviļnieku, ir

zaudējis savu pievilcību, turklāt jubilāra iepriecinātājiem būtu jāapzinās, ka viņu sveicamajam pāri galvai līst salūta trokšņa izbiedēto purpinašanās, splaudīšanās un lāsti no visiem apkārtējo māju logiem. Vai jums to vajag?

Svētki beigušies, trokšņi aplusuši, itin kā nebūtu bijuši. Lai arī daļai sabiedrības pietrūka iekšējās, tas tiks noklusēts, un miers mājā. Līdzīgi kā pēc ballītes, kurā kāds kunga dūšā sadarīja mulķības vai vispār izkāpa no rāmjiem, bet ar attaisnojumu «kam gan negadās» neviens nākamajā dienā par to neatgādina, piedod un aizmirst.

Nedomāju, ka skaļie salūti pārdzamā nākotnē izies no modes, tomēr ticu, ka kādreiz tos aizstās daudz gudrāki, vēl krāšņāki un videi nekaitīgie lāzeršovi debesīs, elektriskie gaismas objekti, un citi moderno tehnoloģiju radīti brīnumi, kas jau attīstās bagātājās valstīs un pamazām arī pie mums.